

Sygnatura akt III U 738/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 31 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 r. w Koninie

sprawy (...)

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o podjęcie wypłaty części uzupełniającej renty

na skutek odwołania (...)

od decyzji **Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

z dnia 08.07.2015r. znak: (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje (...) prawo do wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej w pełnej wysokości od dnia 01.07.2015r.

Sygn. akt III U 738 / 15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08 lipca 2015 r. znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając z urzędu, wstrzymał wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej przysługującej (...) od dnia 01.07.2015 r. W decyzji organ rentowy stwierdził, że część uzupełniająca ulega zawieszeniu w 100% z powodu prowadzenia działalności rolniczej.

Z decyzją tą nie zgodziła się (...) wnosząc odwołanie.

Odwołująca podniosła, że formalnie jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego, ale nie prowadzi działalności rolniczej i nie czerpie z tego tytułu żadnych korzyści. Działalność rolniczą prowadzi jej były mąż H. B., z którym jest po rozwodzie od 2002 r., on też pobiera dopłaty bezpośrednio. Od 2008 r. toczy się w Sądzie Rejonowym w Koninie sprawa o podział majątku wspólnego, dopiero po jej zakończeniu połowa gospodarstwa stanie się jej własnością i będzie mogła ją wydzierżawić. Obecnie nie może tego zrobić bo były mąż nie wyraża na to zgody.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że część uzupełniająca renty rolniczej uległa zawieszeniu w 100% z powodu prowadzenia działalności rolniczej. Umowa dzierżawy z R. S. uległa rozwiązaniu, a przedmiotowe grunty przejęła w użytkowanie odwołująca. Tym samym nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 28 ustęp 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

(...), ur. (...), jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o pow. (...) ha, położonego w L., na którym prowadziła działalność rolniczą wspólnie z mężem H. B. i podlegała z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu rolników. Małżeństwo odwołującej zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 28.08.2002 r. sygn. akt XV C 298/02. Do chwili obecnej nie doszło pomiędzy małżonkami do podziału majątku wspólnego, postępowanie w tej sprawie toczy się przed Sądem Rejonowym w Koninie sygn. akt I Ns 864/08.

Od dnia 02.03.2004 r. E. B. (1) jest uprawniona do renty rolniczej. W okresie od 01.07.2004 r. do 31.03.2006 r. część uzupełniająca renty rolniczej odwołującej była zawieszona w 50 %, a następnie w 100 % z powodu niezaprzeżenia prowadzenia działalności rolniczej. W dniu 16 lipca 2009 r. ubezpieczona przedłożyła w organie rentowym umowę dzierżawy z dnia 29.06.2009 r., na podstawie której (...)wydzierżawiła nieruchomości rolną położoną w L. o powierzchni (...) ha R. S.. Umowa została zawarta do 01.07.2020 r. i była zarejestrowana w ewidencji gruntów. Jednocześnie odwołująca złożyła oświadczenie, iż dzierżawca jest dla niej osobą obcą.

Decyzją z dnia 21.07.2009 r. organ rentowy podjął wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej w 100 % i świadczenie to było wypłacane odwołującej.

W dniu 23.06.2014 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym dokument, z którego wynikało, że umowa dzierżawy z R. S. uległa rozwiązaniu z dniem 9.06.2014 r. z powodu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przez dzierżawcę. W § 2 umowy stwierdzono, że (...) z dniem 9.06.2014 r. przejmuje dzierżawione grunty w użytkowanie. Odwołująca oświadczyła także, że umowa dzierżawy została zerwana z przyczyn od niej niezależnych ponieważ dzierżawca przechodzi na emeryturę. Pismem z dnia 18.07.2014 r. organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że kontynuuje wypłatę części uzupełniającej świadczenia przez okres jednego roku, do 30.06.2015 r., w związku z rozwiązaniem umowy dzierżawy z przyczyn niezależnych od odwołującej. Natomiast zaskarżoną decyzją organ rentowy, po upływie roku od rozwiązania umowy dzierżawy, zawiesił część uzupełniającą świadczenia rentowego przysługującego ubezpieczonej z powodu prowadzenia działalności rolniczej.

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było więc to czy ubezpieczona prowadzi działalność rolniczą na gruntach, których jest współwłaścicielką.

Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd ustalił, że odwołująca zamieszkuje w budynku mieszkalnym związanym z gospodarstwem, zajmuje tam część domu tj. pomieszczenia na górze, natomiast lokale położone na parterze budynku użytkuje jej były mąż. W gospodarstwie obecnie nie ma żywego inwentarza, są tylko grunty orne o pow. ok. (...)ha, oraz działka zabudowana i sad. Grunty orne w całości użytkuje H. B., który uprawia tam ziemniaki, owies, mieszanekę zbóż, żyto. Prace polowe były mąż odwołującej wykonuje przy użyciu maszyn rolniczych, które wchodzi w skład gospodarstwa i są, tak jak pozostałe składniki, przedmiotem podziału w sprawie o podział majątku wspólnego. W związku z prowadzeniem działalności rolniczej na spornych gruntach H. B. składa także wnioski o dopłaty bezpośrednie do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i takie dopłaty otrzymuje, w całości przeznacza je na inwestycje w gospodarstwie. Również za rok 2015 H. B. złożył taki wniosek i otrzymał dopłatę w wysokości 800 zł. Odwołująca natomiast nie osiąga żadnych dochodów z gospodarstwa, nie wykonuje w nim żadnych prac, nie prowadzi też z byłym mężem wspólnego gospodarstwa domowego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach KRUS, dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz na podstawie zeznań świadków A. Z. i H. B. oraz zeznań odwołującej.

Z treści dokumentów znajdujących się w aktach rentowych wynika, że odwołująca zawarła wprawdzie umowę dzierżawy całego gospodarstwa choć przecież, po orzeczeniu rozvodu, przysługiwała jej jedynie współwłasność tego gospodarstwa, do chwili obecnej nie doszło też do podziału majątku wspólnego i zniesienia współwłasności. Z okoliczności sprawy wynika jednak, że umowa dzierżawy nigdy nie była realizowana bowiem małżonkowie pozostają

w konflikcie, a były mąż odwołującej nigdy nie wyraził zgody na ich wydzierżawienie. Grunty rolne są użytkowane cały czas wyłącznie przez H. B. , który z tego tytułu otrzymuje dopłaty bezpośrednie.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków A. Z. i H. B. bowiem są one zgodne i wzajemnie się uzupełniają. Wynika z nich jednoznacznie, że działalność rolniczą na gruntach stanowiących współwłasność odwołującej działalność rolniczą prowadzi H. B. , natomiast odwołująca nie wykonuje tam żadnych prac i nie korzysta z plonów tego gospodarstwa.

Za wiarygodne Sąd uznał także zeznania (...) bowiem były szczere i znalazły potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zebranym w sprawie.

Zgodnie z treścią **art. 28 ust. 1** ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U.2013. 1403. j.t.) wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą.

Pod pojęciem działalności rolniczej ustawa rozumie działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej – art. 6 ust. 3 ustawy - natomiast pod pojęciem gospodarstwa rolnego rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej – art. 6 ust. 4 ustawy.

Co do zasady wypłata części uzupełniającej świadczenia ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej – **art. 28 ust. 3** ustawy - z zastrzeżeniem jednak ust. 5-7 i 9-11.

Przepis **art. 28 ust. 4** ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

W świetle powołanego przepisu nie sposób jednak przyjąć by sam fakt bycia właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa rolnego lub też przekazanie gospodarstwa rolnego w dzierżawę osobom najbliższym wskazanym w punkcie 1 należy traktować jako uczestniczenie w prowadzeniu działalności rolniczej, które uzasadnia zawieszenie wypłaty części uzupełniającej świadczenia. Taka interpretacja narusza bowiem treść art. 38 ust. 1 i 3 ustawy, który przewiduje jedynie domniemanie, że właściciel lub współwłaściciel gruntów rolnych prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach lub uczestniczy w prowadzeniu takiej działalności. Jest to domniemanie wzruszalne i ustawodawca nie wyklucza sytuacji, w których właściciel lub współwłaściciel nie prowadzi gospodarstwa rolnego na swoich gruntach.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 maja 2004 r. sygn. II UZP 5/04 (OSNP 2004/22/389), wyraził pogląd, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Sąd Najwyższy wyjaśnił w tym orzeczeniu, że porównanie ustępów 1 i 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie może polegać na zestawianiu pojęcia "prowadzenie (kontynuowanie) działalności zarobkowej" z pojęciem "własności lub posiadania gruntu", gdyż są to pojęcia nieprzystawalne. Z ich niespójności wynika wniosek, iż zawieszenie wypłaty świadczeń nie dotyczy osoby jedynie posiadającej majątek nieruchomy w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo rolne prowadzi, więc powinno przynosić i z reguły przynosi jej dochód. Posiadacz gospodarstwa rolnego, który utracił możliwość jego prowadzenia i uzyskiwania tą drogą środków utrzymania, zachowuje prawo do świadczeń w pełnej wysokości.

W art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie uznaje się, iż emeryt lub rencista, który jest właścicielem gospodarstwa rolnego nie zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego. Przepis ten ma specyficzną konstrukcję, polegającą na postawieniu tezy ogólnej w formie negacji (nie prowadzi gospodarstwa rolnego) z jednoczesnym jej zaprzeczeniem w punktach 1-7. Swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 ustawy doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona. Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami lub współwłaścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca.

Prowadzi to do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego nie mogą mieć także wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami i nie prowadzą działalności rolniczej.

Podobne stanowisko wyraził także Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8.12.2004 r. III AUa 598/04 (Apel.-W-wa 2005/4/16) stwierdzając, że zawieszenie wypłaty emerytury rolniczej nie dotyczy osoby jedynie posiadającej gospodarstwo rolne, ale tylko takiej osoby, która gospodarstwo rolne prowadzi i przynosi jej ono dochód. Również w wyroku z dnia 27 maja 1997 r. II UKN 145.97 Sąd Najwyższy stwierdził jednoznacznie, że nabycie własności gospodarstwa rolnego w drodze dziedziczenia nie stanowi, bez prowadzenia działalności rolniczej, podstawy do zawieszenia wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego (OSNP 1998/8/247).

Sąd orzekający w sprawie w pełni podziela przedstawione stanowiska obu Sądów oraz argumentację powołaną w uzasadnieniu orzeczeń.

W przedmiotowej sprawie Sąd ustalił, że ubezpieczona jest wprawdzie współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o pow. (...) ha jednak nie jest w posiadaniu tego gospodarstwa i nie prowadzi na nim żadnej działalności rolniczej. Od 2008 roku toczy się natomiast postępowanie przed Sądem Rejonowym w Koninie o podział majątku wspólnego, w skład którego wchodzi przedmiotowe gospodarstwo, i podejmowane są czynności zmierzające do fizycznego podziału nieruchomości. Od czasu rozvodu z H. B. to właśnie były mąż odwołującej prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym, wykonuje zasiewy, zbiera plony, otrzymuje dopłaty bezpośrednie. Odwołująca nie wykonuje żadnych prac w gospodarstwie, nie decyduje o rodzaju wykonywanych tam prac, nie uzyskuje z niego żadnych dochodów. Odwołująca nie zajmuje się hodowlą inwentarza ani nie prowadzi z osobą prowadzącą działalność rolniczą wspólnego gospodarstwa domowego. Tym samym w ocenie Sądu przyjąć należy, że ubezpieczona zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej i brak jest podstaw do zawieszenia wypłaty części uzupełniającej przysługującej jej renty rolniczej w 100 % od dnia 01.07.2015 r.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd, działając na podstawie art.477¹⁴ § 2 KPC orzekł jak w wyroku.

SSO Elżbieta Majewska